

ASOCIACE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR
ASSOCIATION OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES AND CRAFTS CZ
DIE ASSOZIATION DER KLEINEN UND MITTLEREN BETRIEBE UND HANDWERKER CZ

AMSP ČR

Výsledky průzkumu č. 3 AMSP ČR

Názory podnikatelů na Janotův úsporný balíček, administrativní zátěž a přístup k financím

1. Znáte konkrétní obsah „Janotova úsporného balíčku“?

▶ ano 42 % ne 9 % částečně 48 %

Poměrně vysoký stupeň znalosti obsahu Janotova úsporného balíčku, kdy 42% respondentů zná jeho obsah a dalších 48% alespoň částečně je dokladem skutečnosti, že se jedná o opatření, která mají dopad na podnikání i na obyvatele a zároveň jsou vnímána jako významná z hlediska stavu veřejných financí a zmírnění deficitu státního rozpočtu.

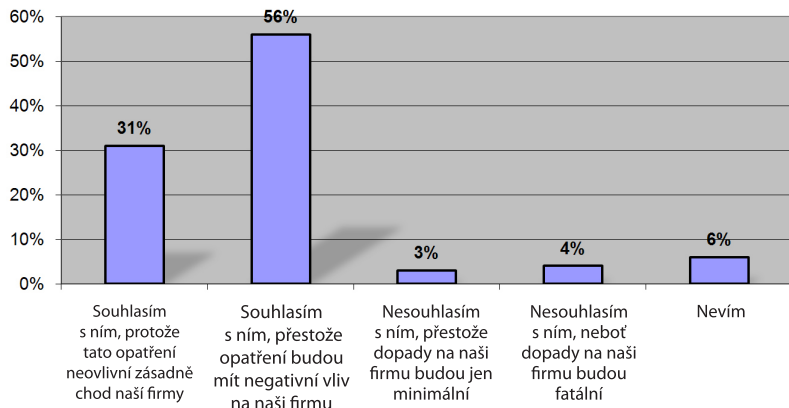
2. Jak hodnotíte opatření z „Janotova úsporného balíčku“?

Opatření	Velmi vadí	Částečně vadí	Spíše nevadí	Nevadí vůbec
Zrušení slev na sociálním pojištění – podniky přestanou dostávat slevy na pojištění svých zaměstnanců	28 %	36 %	26 %	10 %
Zvýšení spotřební daně (pohonné hmoty podraží o korunu, dále zahrnuje alkohol a tabák)	22 %	45 %	25 %	8 %
Zvýšení obou sazeb DPH o procento	30 %	25 %	32 %	13 %
Ponechání sazby odvodů na nemocenské pojištění – firmy budou platit za své zaměstnance stejné nemocenské pojištění jako dosud	33 %	31 %	26 %	10 %
Snížení platů státních zaměstnanců	3 %	19 %	78 %	0 %
Zvýšení stropu pojistného – stropy stouply ze čtyřnásobku na šestnásobek průměrné hrubé mzdy, tj. na 145.000 Kč měsíčně	15 %	18 %	34 %	33 %
Zvýšení daně z nemovitosti – zdvojnásobení daně	34 %	27 %	27 %	12 %
Jiné, co mi v „balíčku“ vadí/chybí (uveďte heslovitě) - menší důraz na snížení výdajů - zavedení max. splatnosti 30 dnů (porušení neexistuje)				

Hodnocení opatření Janotova úsporného balíčku naznačuje, že podnikatelům velmi vadí v 34% odpovědí zvýšení daně z nemovitosti, v 33% odpovědí zejména ponechání sazby odvodů na nemocenské pojištění, kdy firmy budou platit za zaměstnance jako dosud, dále v 30% odpovědí zvýšení obou sazeb DPH o 1%, ve 28% odpovědí zrušení slev na sociálním pojištění a ve 22% odpovědí zvýšení spotřební daně na pohonné hmoty, tabák a alkohol.

Podnikatelům naopak nevadí v 78% odpovědí snížení platů státních zaměstnanců a v 67% odpovědí zvýšení stropu pojistného ze 4násobku na 6násobek. Výsledky ukazují, že podnikatelům nejvíce vadí opatření zdražující pracovní sílu a zatěžující daněmi náklady firem.

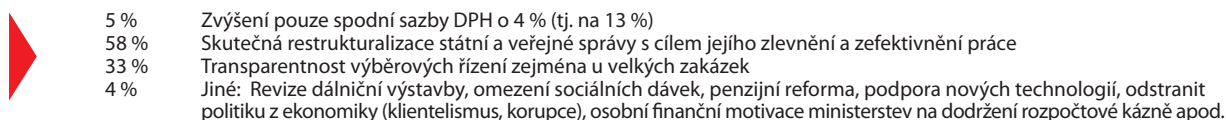
3. Jaký je Váš názor na „Janotův úsporný balíček“ přijatý vládou a parlamentem:

Hodnocení názoru na Janotův balíček ukazuje, že 56% respondentů s ním souhlasí s tím, že bude mít v budoucnu negativní vliv na jejich podnikání a 31% souhlasí s tím, že nebude mít zásadní vliv na chod jejich firmy. Jen 4% s balíčkem zásadně nesouhlasí, protože se domnívají, že dopady na jejich firmu budou fatální. Výsledek ukazuje, že většina podnikatelů si je vědoma nezbytnosti konsolidace veřejných financí i za cenu obětí, které přinesou ve formě vyšší daňové a odvodové zátěže. Jsou si tedy vědomi nezbytnosti úspor ve výdajích rozpočtu, ale i stabilizace příjmové strany, která zaznamenala letos historicky ojedinělý absolutní propad příjmů, což je hlavní příčinou letošního deficitu ve výši 6,6% HDP. Konsolidace a racionalizace výdajové strany státního rozpočtu a stabilizace jeho příjmů by v budoucnu měla zabránit opakovaným obětem ve formě mimořádného

zvýšování zmíněné zátěže, kterou by v budoucnu nemusely podniky, ale ani obyvatelstvo, akceptovat s tak vysokou mírou pochopení jako v současném případě.

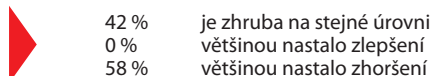
4. Které z následujících opatření na zlepšení hospodářské situace státu (řešení schodku státního rozpočtu) byste doporučil? Např.:

Velmi zajímavé jsou výsledky odpovědí na otázku, jaká opatření na zlepšení hospodářské situace a schodku státního rozpočtu by podniky doporučily. Zatímco jen 5% respondentů uvedlo zvýšení spodní sazby DPH o 4% na 13%, celých 58% respondentů, tj. absolutní většina uvádí restrukturalizaci státní a veřejné správy s cílem jejího zlevnění a zefektivnění práce a třetina respondentů uvádí potřebu transparentnosti výběrových řízení zejména u velkých zakázek.

Pokud bychom doplnili problematiku stárnutí obyvatelstva, podařilo se podnikům téměř výstižně označit to, co se podílí významnou měrou na řešení strukturálního deficitu našich veřejných financí a co je příčinou neschopnosti veřejných financí odolat bez mimořádných opatření dopadům recese. Podniky výsledkem naznačily preferenci dlouhodobého systémového řešení před krátkodobými a mimořádnými opatřeními.

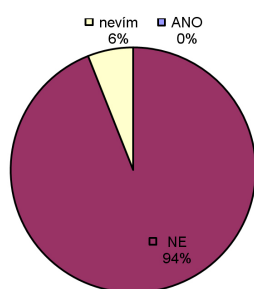
5. Platební morálka a chování obchodních partnerů je rozdílná. Řekl (-a) byste, že dnes oproti 1. pololetí roku 2009:

Platební morálka se v době recese zhoršila. Ke srovnání oproti 1. pololetí 2009 58% respondentů uvedlo, že nastalo její zhoršení a 42% respondentů uvedlo, že se situace nezměnila.

Nejvíce 33% respondentů uvedlo zhoršení při placení faktur po splatnosti, dále 27% uvedlo tlak na cenu, 14% horší smluvní podmínky, 12% insolvenční, 10% rušení smluv a 4% tlak na rychlejší dodávky. Nikdo neuvěděl, že by se situace zlepšila. Vzhledem k tomu, že ani ve srovnávaném 1. pololetí 2009 nebyla již platební morálka na dobré úrovni, není výsledek nijak povzbudivý. Pokles platební morálky je spolu s poklesem tržeb a horším přístupem k úvěrům jedním z významných negativních dopadů ekonomické recese na malé a střední podniky a stát by měl přijmout opatření k jejímu zlepšení mimo jiné i na základě iniciativy Evropské komise.

6. Myslíte si, že ve srovnání s 1. pololetím 2009 došlo ke snížení administrativní zátěže podnikatelů?

Přes proklamace minulé vlády a Ministerstva průmyslu a obchodu o snižování administrativní zátěže podnikatelů je hodnocení podnikatelů v této oblasti zdrcující. 94% respondentů uvádí, že nedošlo ke snížení zmíněné zátěže. MPO přitom zmíněnou problematiku považovalo v posledních dvou letech za významný směr své činnosti.

Výsledky průzkumu potvrzuje i nejnovější studie Světové banky a PricewaterhouseCoopers. Z hlediska administrativní náročnosti skončila Česká republika v poslední desítce, když obsadila 168. místo ze 178 zkoumaných zemí. Není se co divit, na splnění daňových povinností potřebují tuzemské firmy 930 hodin ročně. Nejenže je to nejvíce ze všech zemí Evropské unie, ale i v Bulharsku, které je v rámci EU na předposledním místě, potřebují společnosti "pouze" 600 hodin.

a) Pokud se domníváte, že došlo ke snížení, můžete uvést aspoň jeden příklad úřadu/instituce?

* Ani jeden respondent neuvěděl příklad úřadu/instituce, kde došlo ke snížení administrativy.

b) Pokud se domníváte že ke snížení administrativy nedošlo, kolikrát se na vás v r. 2009 obrátily následující instituce?

Instituce:	Vůbec ne	1-5x	6-10x	vícekrát
Správa sociálního zabezpečení	0 %	82 %	7 %	11 %
Český statistický úřad	8 %	57 %	19 %	16 %
Zdravotní pojišťovny	7 %	74 %	4 %	15 %
Finanční úřad	7 %	74 %	12 %	7 %
Celní úřad	55 %	35 %	5 %	5 %
Stavební úřad	50 %	32 %	9 %	9 %
Inspektorát bezpečnosti práce	40 %	55 %	0 %	5 %
Úřad práce	14 %	76 %	6 %	4 %
Odbor životního prostředí	55 %	45 %	0 %	0 %
Inspekce životního prostředí	72 %	28 %	0 %	0 %

Rekordního zatěžovatele podnikatelů představuje Správa sociálního zabezpečení, kterou uvedlo 100% respondentů a z toho 11% uvedlo četnost kontaktu více než 10x. 92% respondentů uvedlo Český statistický úřad, který se na 16% firem obrátil více než 10x v roce 2009. Zdravotní pojišťovny se v roce 2009 obrátily na 93% firem a na 15% z nich více než 10x. Finanční úřad se obrátil v daném roce na 93% firem a na 7% z nich více než 10x. Výsledek průzkumu ukazuje, že restrukturalizace státní správy a její racionalizace by přispěla nejen k úsporám ve státním rozpočtu, ale pomohla by i snížení administrativní zátěže podnikatelů a přispěla k úspoře jejich nákladů. Pokrok v realizaci projektu e-státu a propojování databází státních institucí je jednou z významných podmínek racionalizace státní správy. Výsledek také naznačuje potřebu důkladnější realizace RIA – posouzení dopadu regulace na podnikání při přijímání nové legislativy.

7. Máte za to, že se zlepšil přístup Vaší banky k Vám oproti 1. pololetí roku 2009?

▶ 16 % Ano 13 % Pouze částečně 71 % Ne

71% respondentů uvedlo, že se nezlepšil přístup jejich banky oproti 1. pololetí 2009. Jen 16% odpovědí uvádí opak a 13% respondentů uvádí částečné zlepšení. Výsledek odráží dopady ekonomické recese a předcházející finanční krize, které se projevily v opatrnějším až zdrženlivějším přístupu bank k úvěrování firem. To dokládá mimo jiné pokles objemu poskytnutých úvěrů meziročně ve 2. pololetí 2009. Průzkum naznačuje, že oproti zlepšující se důvěře podnikatelů v očekávání ekonomického vývoje a mírného zlepšování situace na trzích, nejsou banky ještě připraveny adekvátně reagovat. Horší struktura jejich úvěrového portfolia a obavy z dalšího rizika nárůstu úvěrů v selhání a nabídka mnohem jistější možnosti investice ve formě nákupu státních dluhopisů jsou příčinou jejich zdráhavého přístupu k podnikatelům a bohužel v tomto směru nejsou příliš účinné ani nástroje státu ve formě podpory garanční kapacity ČMZRB, jak dokládá výsledek odpovědi na další otázku.

8. Využila Vaše firma/společnost záruku Českomoravské záruční a rozvojové banky při získání úvěru?

▶ Ano 6% Ne 94%

Pokud ANO – usnadnila záruka ČMZRB Vaši pozici při vyjednávání žádosti o úvěr s komerční bankou?

Ano 50 %
Ne 50 %
Banka nechtěla záruku přijmout 0%

Pokud NE, z jakých důvodů jste nevyužili záruku ČMZRB?

43 % Neznám tento produkt
57 % Naše firma/společnost v letošním roce nesplňuje podmínky – nepatří do podporovaných oborů pro získání záruky.

Záruku ČMZRB při získání úvěru využila jen malá část firem, a to 6%. Pouze polovině z nich zmíněná záruka usnadnila vyjednávání žádosti o úvěr. Žádný respondent nevedl, že by banky nechtěly záruku ČMZRB přijmout.

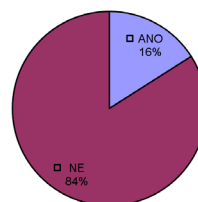
Podniky, které záruku ČMZRB nevyužily, uvedly, že ve 43% případů tento produkt neznaly a v 57% nesplňovaly podmínky – nepatří do podporovaných oborů pro získání záruky. Výsledek naznačuje výše uvedený závěr, že tento nástroj není příliš účinný a nemá odpovídající záběr v sektoru MSP.

9. Využila Vaše firma možnosti odkladu plateb na sociální a zdravotní pojištění?

▶ 16 % Ano 84 % Ne

Pokud NE, proč?

19 % nevím o této možnosti,
43 % nepovažujeme to za potřebné,
38 % přínos pro firmu by byl nepatrný.

Možnosti odkladu plateb na sociální a zdravotní pojištění nevyužilo 84% firem. Z tohoto počtu 43% uvedlo, že ho nepovažují za potřebný, 38% uvedlo, že by byl přínos nepatrný a 19% ani o této možnosti nevědělo. Výsledek ukazuje, že odklad není pro firmy efektivní řešení, v obtížích by účinnějším opatřením bylo odpuštění uvedených plateb po určité období.

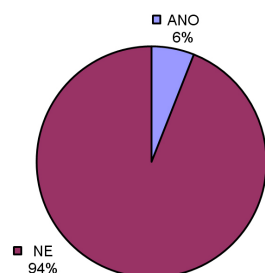
10. Co se změnilo v chování Vaší společnosti v důsledku všeobecného hospodářského poklesu v poslední době? Např.:

▶ 22 % nutnost změny / rozšíření / modifikace oboru, v němž působíte
28 % změna orientace ve smyslu cílové skupiny zákazníků (segmentově, oborově, nových trhů)
41 % změny v řízení obchodních aktivit / obchodu samotného (intenzita, nové praktiky, způsob oslovení zákazníka, rozšíření servisu pro zákazníky, zúžení servisu pro zákazníky)
9 % jiné: Hledání úspor, snižování stavů, zastavení rozvoje, ap.

V důsledku všeobecného hospodářského poklesu se změnilo chování firem. 41% respondentů uvedlo změny řízení obchodních aktivit, 28% změnu orientace ve smyslu cílové skupiny zákazníků a 22% modifikaci oboru. Jen 9% firem hledá úspory, snižuje stavy a zastavuje svůj rozvoj. Výsledek naznačuje povzbudivý přístup firem k adaptaci na nové podmínky, kdy většina mění podnikatelskou orientaci a strategii, zatímco jen menšina spoléhá na defenzivní způsob adaptace snižováním nákladů a podnikatelských aktivit.

11. Využili jste mimořádné výzvy Ministerstva práce a sociálních věcí pro firmy v krizi "Vzdělávejte se!" v 1. nebo ve 2. etapě?

(Jde o náhradu mezd vč. odvodů u školených pracovníků)

Pokud VÝHRADY, jaké?

0 % celkové zvýšení požadavků na firmy,
16 % chaotické instrukce z Úřadu práce při přípravě projektu,
31 % měnící se podmínky za běhu projektu,
15 % neoprávněně požadované dokumenty,
15 % neznalost problematiky ze strany úředníka,
23 % zdlouhavost vyřizování formalit ze strany Úřadu práce

Tato otázka navazuje na 1. průzkum zaměřený na protikrizová opatření vlády, kde vyplynulo překvapivě nízké využití této výzvy ze strany firem, přestože ji lze pokládat za jedno z mála protikrizových opatření s rychlým účinkem pro firmy. Mimořádné výzvy MPSV pro firmy v krizi "Vzdělávejte se!" využilo jen 6% firem. 94% firem výzvy nevyužilo s tím, že 46% z nich uvedlo, že spoléhají raději sami na sebe a na zdroje mimo strukturální fondy, 25% nevědělo o této výzvě, 14% považovalo administrativu s výzvou spojenou za neúměrnou, 8% uvedlo, že v okamžiku podání žádosti byl a již výzva uzavřena a finanční prostředky vyčerpány a 7% firem nestihlo projekt včas vypracovat a podat. Z těch, kteří výzvy využili, uvedlo všech 100%, že tak učinili v obou etapách, a zároveň hodnotili dostupnost 2. etapy jako vyšší.

Výsledky potvrzují, že výzva MPSV nebyla připravena tak, aby ji mohly podniky využít odpovídajícím způsobem, že o ní nebyly řádně informovány a v relativně velké míře spoléhají samy na sebe. Zároveň výsledky ukazují, že dostupnost, ale i administrativní náročnost 2. etapy byla vyšší. Z těch, kteří výzvu „Vzdělávejte se!“ znají, ji z hlediska dostupnosti informací hodnotí 40% firem jako vyhovující a 50% jako částečně vyhovující s výhradami a jen 10% s vážnými výhradami.

Horší výsledky vykazují respondenti z hlediska přístupu Úřadu práce k firmě. 25% jej hodnotí jako vyhovující a 62% firem jej hodnotí s částečnými výhradami. 13% firem má dokonce vážné výhrady.

Pokud mají firmy výhrady, jsou to ve 31% případů měnící se podmínky za běhu, ve 23% případů zdlouhavost vyřizování formalit ze strany Úřadu práce, v 16% chaotické instrukce z Úřadu práce při přípravě projektu, v 15% neznalost problematiky ze strany úředníka a neoprávněně požadované dokumenty.

Z těch, kteří výzvu využili, hodnotí dopad projektu na firmu 86% firem jako střední, kdy pomohl, ale požadavky na firmu kladené byly neúměrné, informace chaotické, rozporuplné. Jen 3% uvádí, že dopad byl významný a pomohl zabránit propouštění zaměstnanců. 11% firem naopak uvedlo, že jim projekt zkomplikoval přístup k projektům v rámci de minimis.

12. Využili jste mimořádné výzvy Ministerstva práce a sociálních věcí pro firmy v krizi „Školení je šance“?

▶ 6 % Ano 94 % Ne

Další výzvy MPSV „Školení je šance“ využilo obdobně jako v předchozím případě jen 6% firem. Z těch, které ji využily, ji 51% hodnotí s vážnými výhradami a 49% s částečnými výhradami. Firmy, které výzvu nevyužily, uvedly, že v 54% případů spoléhají samy na sebe, 29% firem nevědělo o této výzvě, 11% nestihlo projekt včas zpracovat a předložit a 6% neuměli samy projekt napsat a administrativu s ní spojenou považovali za neúměrnou.

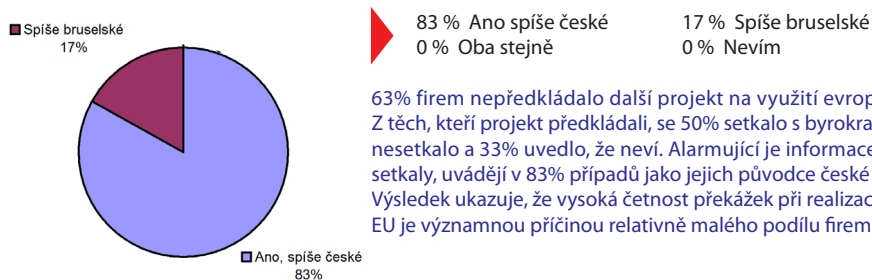
13. Předkládali jste nějaký další projekt na využití evropských fondů?

▶ 37 % Ano 63 % Ne

a) Pokud ANO, setkali jste se s nějakými překážkami, které byste označili za byrokratické?

▶ 50 % Ano 17 % Ne 33 % Nevím

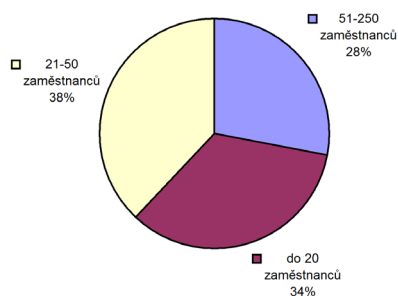
b) Pokud ANO, myslíte si, že byrokratické překážky pro využívání fondů obecně vytvořily spíše české než bruselské úřady?

63% firem nepředkládalo další projekt na využití evropských fondů, na druhé straně 37% ano. Z těch, kteří projekt předkládali, se 50% setkala s byrokratickými překážkami, 17% se s překážkami nesešlo a 33% uvedlo, že neví. Alarmující je informace, že firmy, které se s těmito překážkami setkaly, uvádějí v 83% případů jako jejich původce české úřady a jen 17% bruselské.

Výsledek ukazuje, že vysoká četnost překážek při realizaci projektů na využití strukturálních fondů EU je významnou příčinou relativně malého podílu firem předkládajících zmíněné projekty.

Respondenti podle počtu zaměstnanců:

Resumé:

Malé a střední podniky projevují značnou loajalitu k současné úřednické vládě. Nadpoloviční většina jejich šéfů totiž souhlasí s tzv. Janotovým úsporným balíčkem, přestože pocítují, že v něm obsazená úsporná opatření mají na firmu negativní vliv. Zdrčující kritice podrobili podnikatelé administrativní zátěž a jednotlivé úřady. Podle 83 % respondentů jsou navíc byrokratické překážky spojené s čerpáním strukturálních fondů vytvořeny spíše na české straně než v Bruselu. Podle 71 % procent respondentů se rovněž české banky chovají pořád stejně.

Základní informace k 3. průzkumu:

Průzkumu se zúčastnilo 512 respondentů z oborů průmysl, služby a stavebnictví z celé České republiky. Vzorek oslovených firem byl stanoven dle odborné metodiky ČSÚ.

Základní informace k projektu:

Cílem projektu je odborná analýza problémových oblastí podnikání malých a středních podniků i živnostníků formou průzkumů. Celkem bude realizováno sedm průzkumů, tento průzkum je 3. v pořadí.

Listopad 2009

www.amsp.cz